

Innlandet fylkeskommune
Postboks 4404 Bedriftssenteret
2325 HAMAR

Deres ref.:

Vår ref.: 24/972-7/LSA

Dokka, 27.08.2024

Høringsuttalelse fra Nordre Land kommune til Innlandsstrategien 2024-2028

Formannskapet i Nordre Land behandlet høringsuttalelse til Innlandsstrategien i sitt møte 27. august i saksnr. 80/24.

Vedtaket ble som følger:

Formannskapet viser til saksutredningen og vurderingene der, og vil sende følgende innspill i høringen av planstrategien:

1. Det savnes en bedre oversikt over status og resultater innenfor de faktiske oppgavene fylkeskommunen skal utføre, og som er den viktigste begrunnelse for fylkeskommunens eksistens. Tjenesteyting og prioritering av oppgaver her, må være hovedsatsningene for fylkeskommunen framover. Planstrategien omtaler først og fremst fylkeskommunen som utviklingsaktør og samordningsaktør, egne tjenester må få større plass. Et bredere kunnskapsgrunnlag for disse områdene vil kunne bedre begrunne hvilke satsninger, og hvilken betydning tjenesten har for innbyggerne, også i et samfunnsutviklingsperspektiv.
2. Visjon og langsiktige mål foreslås videreført. Dette støttes, visjonen fungerer greit, den viser til både tradisjon og muligheter.
3. Når det gjelder satsningsområdene kan det være problematisk at disse er såpass overordnede, og delvis overlappende, slik at det ikke framstår som noen satsning. Et satsningsområde som heter innbyggere er nesten altomfattende og kan fylles med mye forskjellig innhold. Det hadde gitt mer mening å ha satsninger på tema som for eksempel utdanning eller næringsutvikling, med tydeligere målformuleringer.
4. Satsningsområdene innbyggere og inkludering kan det være uklart om i hvilke tema som hører hjemme i hvilken satsning, og hvor omfattende hvert område skal være, og er til dels overlappende.
5. Det er også overlapping mot områder som kommunene har ansvar for, og det kan oppleves at fylkeskommunen tar et større ansvar enn de har.
6. Det kan være vanskelig å skille mellom det som framstår som mål, og det som senere i teksten formuleres som fakta eller en påstand. Det anbefales at det går tydeligere fram hva som er uttalte målsetninger.
7. Det bør være tydelig formulert i dokumentet hvilke utfordringer/målsetninger som gir føringer for videre planlegging og politikktutforming.
8. Strategien anbefaler at det ikke utarbeides ytterligere regionale planer i kommende periode. Dette støttes.
9. Det er forslag om en ny strategi, som er samferdselsstrategi. Det er et viktig område, der fylkeskommunen faktisk har et ansvar, og det støttes at det utarbeides en strategi for området.
10. Det er i tillegg flere strategier som er forslått utarbeidet i de regionale planene. Det er positivt at det utarbeides strategier istedenfor planer, det er en forenklet prosess, med fokus på hva som skal gjøres. Det kan synes som om omfanget av strategier er stort, og ressursbruk bør vurderes i denne sammenhengen. Det er avgjørende at primærkommunene inviteres inn i arbeidet med strategier og får mulighet til å komme med innspill i en tidlig fase. Det ønskes at fylkeskommunen også forholder seg til kommunenivået og ikke i så sterk grad til de interkommunale politiske rådene som har vært praksis nå. Det er kommunenivået som er det direkte folkevalgte nivået

Vedlagt er også saksutredningen.

Med vennlig hilsen

Liv Solveig Alfstad
rådgiver

Vedlegg

Høringsuttalelse til Innlandsstrategien 2024-2028

Lnr.: 24/14394
Arkivsaksnr.: 24/972
Arkivnøkkel.: FE-026

Saksbehandler: Ola Helstad

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	

Høringsuttalelse til Innlandsstrategien 2024-2028

Administrasjonens innstilling:

Formannskapet viser til saksutredningen og vurderingene der, og vil sende følgende innspill i høringen av planstrategien:

1. Det savnes en bedre oversikt over status og resultater innenfor de faktiske oppgavene fylkeskommunen skal utføre, og som er den viktigste begrunnelse for fylkeskommunens eksistens. Tjenesteyting og prioritering av oppgaver her, må være hovedsatsningene for fylkeskommunen framover. Planstrategien omtaler først og fremst fylkeskommunen som utviklingsaktør og samordningsaktør, egne tjenester må få større plass. Et bredere kunnskapsgrunnlag for disse områdene vil kunne bedre begrunne hvilke satsninger, og hvilken betydning tjenesten har for innbyggerne, også i et samfunnsutviklingsperspektiv.
2. Visjon og langsiktige mål foreslås videreført. Dette støttes, visjonen fungerer greit, den viser til både tradisjon og muligheter.
3. Når det gjelder satsningsområdene kan det være problematisk at disse er såpass overordnede, og delvis overlappende, slik at det ikke framstår som noen satsning. Et satsningsområde som heter innbyggere er nesten altomfattende og kan fylles med mye forskjellig innhold. Det hadde gitt mer mening å ha satsninger på tema som for eksempel utdanning eller næringsutvikling, med tydeligere målformuleringer.
4. Satsningsområdene innbyggere og inkludering kan det være uklart om i hvilke tema som hører hjemme i hvilken satsning, og hvor omfattende hvert område skal være, og er til dels overlappende.
5. Det er også overlapping mot områder som kommunene har ansvar for, og det kan oppleves at fylkeskommunen tar et større ansvar enn de har.
6. Det kan være vanskelig å skille mellom det som framstår som mål, og det som senere i teksten formuleres som fakta eller en påstand. Det anbefales at det går tydeligere fram hva som er uttalte målsetninger.
7. Det bør være tydelig formulert i dokumentet hvilke utfordringer/målsetninger som gir føringer for videre planlegging og politikktutforming.
8. Strategien anbefaler at det ikke utarbeides ytterligere regionale planer i kommende periode. Dette støttes.
9. Det er forslag om en ny strategi, som er samferdselsstrategi. Det er et viktig område, der fylkeskommunen faktisk har et ansvar, og det støttes at det utarbeides en strategi for området.
10. Det er i tillegg flere strategier som er forslått utarbeidet i de regionale planene. Det er positivt at det utarbeides strategier istedenfor planer, det er en forenklet prosess, med fokus på hva som skal gjøres. Det kan synes som om omfanget av strategier er stort, og ressursbruk bør vurderes i denne sammenheng.

Det er avgjørende at primærkommunene inviteres inn i arbeidet med strategier og får mulighet til å komme med innspill i en tidlig fase. Det ønskes at fylkeskommunen også forholder seg til kommunenivået og ikke i så sterk grad til de interkommunale politiske rådene som har vært praksis nå. Det er kommunenivået som er det direkte folkevalgte nivået.

Sammendrag:

Innlandet fylkeskommune har sendt Innlandsstrategien ut på høring. Strategien er fylkeskommunens planstrategi for perioden 2024-2028, og skal vurdere og avklare fylkeskommunens planbehov i kommende periode. I høringsdokumentet foreslås det at vedtatt visjon og langsiktig mål videreføres. Det er ikke foreslått å utarbeide noen nye planer i perioden, men det er foreslått å utarbeide en overordnet samferdselsstrategi. Det ble vedtatt 3 regionale planer i 2023, og i disse er det foreslått flere nye strategier som skal utarbeides.

Saksopplysninger:

Innlandet fylkeskommune har sendt Innlandsstrategien ut på høring. Dette er fylkeskommunens planstrategi for perioden 2024-2028. Planstrategien skal redegjøre for regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere utviklingsmuligheter og ta stilling til langsiktige utviklingsmål og hvilke temaer som skal tas opp i videre regional planlegging. Planstrategien skal inneholde en oversikt over hvordan de prioriterte oppgavene skal følges opp gjennom regionale planer.

Vedlagt til saken er forslaget til innlandsstrategi, og kunnskapsgrunnlaget kan du finne på denne linken: <https://innlandetfylke.no/tjenester/plan-statistikk-og-folkehelse/innlandsstrategien/kunnskapsgrunnlag-for-innlandsstrategien-2024-2028/>

Fylkeskommunen sier i sitt høringsdokumentet at:

“Vårt felles prosjekt er å bygge Innlandet og ta i bruk mulighetene i samarbeid på tvers av kommunegrenser, forvaltningsnivåer og sektorer. Gjennom felles mål og felles retning skal vi finne nye og balanserte samfunnsløsninger. Innlandsstrategien gir retning og viser prioritert politikk for Innlandssamfunnet perioden 2024-2028. Den fornyes hvert fjerde år, og har 12-års perspektiv fram til 2035. Den fastsetter visjon, langsiktige utviklingsmål og satsingsområder, og skal legges til grunn for regional og kommunal planlegging. Innlandsstrategien bygger på FNs 17 bærekraftsmål og nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Innlandsstrategien er blitt til gjennom et grundig forarbeid som ble overlevert dagens fylkesting ved konstitusjon i oktober 2023. Innlandsstrategien bygger også på et bredt kunnskapsgrunnlag”

De sier videre at det er gjennomført åpne og brede medvirkningskonferanser våren 2023 for å gi innspill til nytt kunnskapsgrunnlag. I 2024 er det prioritert medvirkning fra interkommunale politiske råd.

I høringsdokumentet foreslås det at vedtatt visjon og langsiktig mål videreføres:

Visjon:

Innlandet – eventyrlige muligheter. Et fylke med sterke røtter og store drømmer, med mål om å ha en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv.

Langsiktige utviklingsmål

For å realisere eventyrlige muligheter i Innlandet legges følgende til grunn:

- bærekraftig ressursforvaltning som gir utvikling og nye arbeidsplasser
- levende lokalsamfunn med bærekraftige byer, tettsteder og bygder

- at aktører i fylket vårt får større nasjonal betydning og synlighet

Sammen med visjonen og langsiktige mål er følgende fire satsningsområder foreslått videreført: Innbyggere, Inkludering, Innovasjon og Infrastruktur. Det er imidlertid lagt inn mer beskrivelse av fakta/delmål/satsningsområder/føringer enn i vedtatt planstrategi under hvert satsningsområde basert på samfunnsutviklingen og analysen av denne.

Det ble vedtatt tre nye regionale planer i 2023 som i stor grad fanger opp utfordringene og mulighetene som Innlandet står ovenfor,

- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Regional plan for klima, energi og miljø
- Regional plan samfunnssikkerhet

Det foreslås ingen nye regionale planer som skal utarbeides nå i denne planstrategien. Det foreslås imidlertid at det utarbeides en ny samferdselsstrategi. Denne skal være på et overordnet nivå og blant annet være grunnlag for samspill med staten i arbeidet med Nasjonal transportplan. Dette er den eneste konkrete strategien som det foreslås igangsatt nå, foruten de som allerede er vedtatt i de regionale planene vedtatt i fjor.

Etter sammenslåingen har det vært et behov for å rydde opp i, og lage felles planer og strategier. Forslaget til planstrategi inneholder også en liste over planer som oppheves og erstattes i noen tilfeller av strategier som er forankret i de nye regionale planene som ble vedtatt i fjor.

I tillegg så er det allerede vedtatt i de regionale planene fra 2023 at det skal utarbeides/er igangsatt flere strategier. Det går ikke fram av høringsbrevet hvilke strategier som det er igangsatt arbeid med, og hvilke som kommer framover som resultat av vedtak i handlingsprogrammet i de regionale planene. De strategiene som er nevnt foruten ny samferdselsstrategi;

- Reiselivsstrategi for Innlandet
- Livskvalitet-strategi for Innlandet
- Frivillighetsstrategi
- Innlandet universelt utformet 2030
- Kompetansestrategi for Innlandet
- Strategi for fleksibel og desentralisert høyere utdanning(vedtatt)
- Innlandsporteføljen
- FoUi-strategi for Innlandet
- Energistrategi for Innlandet (Energiutredning)

Vurdering:

Dette er fylkeskommunens planstrategi, og skal først og fremst avklare planbehovet for fylket framover. Fylkeskommunen ber om innspill både på innretning og på innhold. Det viktigste for kommunene er kanskje å komme med innspill til de konkrete regionale planene, og strategiene som fylkeskommunen skal lage, framfor dokumentet som sier noe om hvilke planer og strategier som skal lages, men det kan likevel være føringer i planstrategien som det kan være viktig å ha innspill til.

Kunnskapsgrunnlaget

Fylkeskommunen har lagt ned et stort arbeid i revisjon av planstrategien, det er utarbeidet et svært omfattende kunnskapsgrunnlag. I tillegg vises det til flere kilder, som for eksempel innlandsstatistikk, arealregnskap og de unges perspektivmelding som grunnlag for planstrategien. Dette er nyttig informasjon kommunen også kan bruke i sitt planarbeid når det gjelder innlandsstatistikk.

Kunnskapsgrunnlaget er basert på fylkeskommunens behov for planlegging, men det er også noen tall som er brutt ned på kommunenivå.

Det er lite omtalt og analysert tjenesteområder som fylkeskommunen selv har ansvaret for, som kanskje er det viktigste for innbyggerne. Det tenkes da særlig på videregående skole, kollektivtilbud og infrastruktur som veg. Det savnes en bedre oversikt over status og resultater innenfor de faktiske oppgavene fylkeskommunen skal utføre, og som er den viktigste begrunnelse for fylkeskommunens eksistens. Tjenesteyting og prioritering av oppgaver her, må være hovedsatsningene for fylkeskommunen framover. Planstrategien omtaler først og fremst fylkeskommunen som utviklingsaktør og samordningsaktør, egne tjenester må få større plass. Et bredere kunnskapsgrunnlag for disse områdene vil kunne bedre begrunne hvilke satsninger, og hvilken betydning tjenesten har for innbyggerne, også i et samfunnsutviklingsperspektiv.

Visjon, langsiktige mål og satsningsområder

Visjon og langsiktige mål foreslås videreført. Dette støttes, visjonen fungerer greit, den viser til både tradisjon og muligheter.

Sammen med visjonen og langsiktige mål er følgende fire satsningsområder foreslått videreført: Innbyggere, Inkludering, Innovasjon og Infrastruktur.

Når det gjelder satsningsområdene kan det være problematisk at disse er såpass overordnede, og delvis overlappende, slik at det ikke framstår som noen satsning. Et satsningsområde som heter innbyggere er nesten altomfattende og kan fylles med mye forskjellig innhold utfra hvilket ståsted en har. Det ser fint ut med de fire l'ene, men det kan oppfattes som å gi lite retning. Kanskje hadde det gitt mer mening å ha satsninger på tema som for eksempel utdanning eller næringsutvikling, med tydeligere målformuleringer?

Særlig satsningsområdene innbyggere og inkludering kan det være uklart om i hvilke tema som hører hjemme i hvilken satsning, og hvor omfattende hvert område skal være. Det er også overlapping mot områder som kommunene har ansvar for, og det kan oppleves at fylkeskommunen tar et større ansvar enn de har. I noen av satsningsområdene er kanskje ikke fylkeskommunen den viktigste aktører for å utvikle området. Det bør ikke planlegges i fylkeskommunen for hvilken virksomhet kommunene skal drive. Frivillighet, folkehelse og kultur er eksempler på slike områder. Dialog og nærhet til innbyggerne og lokale tilpasninger er stikkord for å lykkes på disse områdene, og fylkeskommunen oppleves nok for mange til å være for langt unna. Arbeidet med strategier som er vedtatt utarbeidet i de regionale planene, må hensynta en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene.

Det er lagt inn mer beskrivelse av fakta/delmål/satsningsområder/føringer enn i vedtatt planstrategi under hvert satsningsområde. Dette er i noen grad omformuleringer og utvidelser av målsetninger som ligger inne i vedtatt planstrategi fra før. Formuleringene er overordnede og eksempelet under er fra satsningsområde innbyggere:

I 2030 opplever innbyggerne i Innlandet at det er attraktivt å bo, arbeide og besøke Innlandet.

Det betyr at innbyggerne i Innlandet:

- opplever trygghet, trivsel, tilhørighet og god livskvalitet i byer og lokalsamfunn
- har tilgang til velfungerende institusjoner, gode tjenester og service
- har tilgang til et variert og nyskapende arbeidsmarked
- har tilgang til nærnatur og en variert kultur og friluftsliv

Dette er formuleringer som kan være litt vanskelig å tolke hva som er det faktiske innhold i, og hvilken betydning dette skal ha for videre planlegging i fylkeskommunen. Det brukes formuleringer som tilgang til, uten at det er definert noe nærmere hva det kan innebære. Det er vanskelig å være uenig i disse målene, men det gir heller ikke noen retning.

Det kan være vanskelig å skille mellom det som framstår som mål, og det som senere i teksten formuleres som fakta eller en påstand: "Levende byer, tettsteder og bygder der innbyggerne trives og har tilhørighet har betydning for helse og livskvalitet. Service-, velferds- og fritidstilbud i nærmiljøet betyr mye for den enkeltes livskvalitet. Utfordringene framover er å utjevne forskjellene

og bidra til at innbyggerne trives og har det godt i alle deler av fylket.” Det går for eksempel ikke tydelig fram av teksten om det er et mål å utjevne forskjellene eller om dette bare er en utfordring? Det anbefales at det går tydeligere fram hva som er uttalte målsetninger, og hva som anses som faktaopplysninger. Mål bør formuleres slik at de kan gi en retning.

Videre er det listet opp noen hovedoverskrifter under hver satsning som kan oppfattes som de viktigste utfordringer og utviklingstrekkene. Planstrategien skal også ta stilling til hvilke temaer som skal tas opp i videre regional planlegging, og i den sammenhengen kan dette sees på som føringer for videre arbeid? Dette går ikke helt tydelig fram av dokumentet, det anbefales at dersom dette er tenkt å legge føringer for revisjoner av regionale planer/strategier så bør dette være tydeligere formulert i dokumentet.

Det finnes også formuleringer i dokumentet som kan sees som målformuleringer, uten at det går tydelig nok fram om det er formålet med avsnittet. Det bør tydeliggjøres i dokumentet dersom dette er føringer som skal gjelde for videre planarbeid.

Et eksempel på dette er avsnittet om By- og regionsenterstrukturen:

“Attraktive byer og regionsentre er viktig for innbyggere, næringsliv og besøkende. Regionsentrene og omkringliggende kommunesentre og bygder er gjensidig avhengig av hverandre. I et fylke med små lokalsamfunn og store avstander, kan det være utfordrende å opprettholde gode tilbud der folk bor. Vi må forsterke regionsentrene og interaksjonen med de mindre omkringliggende lokalsamfunnene. Sterke regionsentre er nødvendig for et godt tjeneste- og utdanningstilbud og et robust og variert kultur- og næringsliv. Det gir grunnlag for utvikling av regionalt samarbeid, nyskaping, vekst og utvikling i hele Innlandet. Levende lokalsamfunn er viktig for alle som bor i og besøker fylket. Det handler om stedets evne til lokalt samarbeid mellom det offentlige, innbyggere og kultur- og næringsliv. I tillegg til relevante jobber og offentlige tjenester, er møtesteder for opplevelser og ulike kulturtilbud avgjørende” Formuleringer som dette kan gi en føring på at regionsentrene skal styrkes, og at det er greit å legge ned gode tilbud der folk bor i små lokalsamfunn?

Strategien anbefaler at det ikke utarbeides ytterligere regionale planer i kommende periode. Dette støttes. Planarbeid er svært ressurskrevende og fylkeskommunen har som andre kommuner begrensede midler, og må prioritere mellom viktige oppgaver.

Det er forslag om en ny strategi, som er samferdselsstrategi. Det er et viktig område, der fylkeskommunen faktisk har et ansvar, og det støttes at det utarbeides en strategi for området.

Det er i tillegg flere strategier som er forslått utarbeidet i de regionale planene. Det er positivt at det utarbeides strategier istedenfor planer, det er en forenklet prosess, med fokus på hva som skal gjøres. Det kan synes som om omfanget av strategier er stort, og ressursbruk bør vurderes i denne sammenhengen.

Det oppfordres til at fylkeskommune nøye vurdere grensesnittet mot kommunene på områder det lages strategier for. Det er avgjørende at primærkommunene inviteres inn i arbeidet og i en tidlig fase og får mulighet til å komme med innspill. Det ønskes at fylkeskommunen også forholder seg til kommunenivået og ikke i så sterk grad til de interkommunale politiske rådene som har vært praksis nå. Det er kommunenivået som er det direkte folkevalgte nivået.

Nordre Land kommune, den 06.08.2024

Ola Helstad
kommunedirektør

Ola Helstad
kommunedirektør

Fra: Liv Solveig Alfstad[liv.s.alfstad@nordre-land.kommune.no]
Sendt: 28.08.2024 12:24:40
Til: Post Innlandetfylke[post@innlandetfylke.no]
Tittel: Vedr. oversendelse av uttalelse til innlandsstrategi

Denne eposten er sendt fra en person utenfor organisasjonen. Ikke klikk på lenker eller åpne vedlegg før du er sikker på hvem avsender er og at innholdet er trygt.

Det vises til brev med ref.: 24/972-7/LSA oversendt 27.august fra Nordre Land kommune, med høringsinnspill vedtatt i formannskapet.

Kommunestyret i Nordre Land behandlet også denne saken i sitt møte den 27. august, og ga enstemmig sin tilslutning til formannskapets vedtak.

Med vennlig hilsen

Liv Solveig Alfstad

Rådgiver Nordre Land kommune
Tlf. 99 73 53 63
liv.s.alfstad@nordre-land.kommune.no